

2. התכוננו לספר והציגו את תוכן עבודתכם בכל דרך שתבחרו.

3. הציגו את התוצר המשותף לפני הכיתה.

סיכום השיעור: מה למדנו?

התלמידים מספרים מה למדו בשיעור. מוסיפים:

1. יצירת קשר בין השיר לחיי היומיום, בין הייחודי לבין הכלל-אנושי

3. פירות חמישה עשר (שלג על עירי)

השיר נכתב בשנת 1976, והוא אחד מתוך שלושה עשר שירים שכתבה נעמי שמר להצגה *מסעות בנימין השלישי*. כמה משירי המחזה קיבלו חיים עצמאיים והפכו מוכרים בזכות עצמם, ביניהם: *שירת העשבים* ו- *פירות חמישה עשר*. פעמים רבות מושר השיר בט"ו בשבט, בשל האזכור של פירות ארצנו, ומכאן שמו של השיר: *פירות חמישה עשר*. חמישה עשר = ט"ו, התאריך בו חוגגים את ט"ו בשבט.

הקשר בין שלג על עירי לפירות של ט"ו בשבט קשור לתוכנו של המחזמר. המחזמר מספר על מסעו של בנימין מאירופה הקרה לארץ החמה – ארץ ישראל. באותו הזמן, בעיר מושלגת, מחכה לו אשתו, ומדמינת שכשיחזור יביא לה את הפירות האהובים עליה. רגשות אלו מועברים בשיר *שלג על עירי*, שהוא שיר געגועים. השיר איטי עם תבניות מקצב חזרות, והוא כתוב בסולם דו מינור, הנחשב אצל חלק מן המלחינים כסולם טראגי.

על מנת לרדת לעומקו של הקשר בין מילות השיר לבין אופיו, נחזור לביוגרפיה של נעמי שמר. ב-1935, בגיל חמש, נסעה נעמי עם אמה לוילנה (שנקראת "ירושלים דה ליטא" ובה ריכז גדול של יהודים) לדודתה ברטה, אחותו של אביה. כל משפחתו של אביה נספתה בעיר זו, בתקופת השואה. כנראה שהשיר מבטא גם את הרגשות החזקים שעיז מעוררת בה.

<http://www.gavisho.com/?p=394>

רקע לשיר שלג על עירי בהצגה *מסעות בנימין השלישי*

♩ = 80

Cm Fm G7 Cm E^b

she-leg al i-ri kol ha-lai-la naç el ar-tsot ha-çom a-hu-

Fm Cm B^b E^b B^bm C7 Fm

vi ha-laç she-leg al i-ri ve-ha-lai-la kar

B^b7 E^b 1. Fm6 G7 Cm 2. Fm6 G7 Cm

me-ar-tsot ha-çom li ya-vi ta-mar vi ta-mar

מאפיינים וניתוח מוזיקלי

משקל – 4/4

סולם – דו מינור

מפעם – 80 = ♩

מנעד – קוורטה מעל אוקטבה

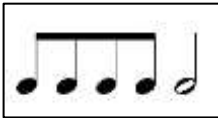
מושגים מארגנים – זהה – שונה- דומה

מרכיבים מוזיקליים בולטים – תבנית מקצב בולטת

מבנה – a - b - b

פזמון - בית

השיר בנוי משלושה בתים. כל בית הוא משפט מחיקלי, המחולק לשני פסוקים: פסוק ראשון בעל 4 תיבות, מתחיל בדו מינור ומסתיים במעבר למי במול מז'ור. פסוק שני, גם הוא בעל 4 תיבות חוזר על עצמו פעמיים, מתחיל במי במול מז'ור ומחזיר את המנגינה לדו מינור. תבנית המקצב הבולטת בשיר חוזרת עם שינויים קטנים במהלך כל השיר, מלבד בסיומי הפסוקים.

1

2

3

4

מטרת השיעור

1. ללמוד את השיר ולהכיר את מאפייניו

הצעות למהלך השיעור

1. מאזינים לשיר ומצטרפים לשירתה של ירדנה ארזי.

<https://www.youtube.com/watch?v=IX1O8IATUE0>

2. שרים את השיר ומזהים את השיא - הצליל הכי גבוה, המופיע בתיבה השישית (צליל דו של האוקטבה השנייה) בהברה המודגשת במילים: והלילה קר, שמש לבבי, שלג על פני.

© המכון לקידום ההוראה, הלמידה והאינטגרציה במערכת החינוך ע"ש פרופ' יהודה אמיר, אוניברסיטת בר-אילן

האזינו לשני הביצועים והסבירו מה מיוחד בכל אחד מהם

<https://www.youtube.com/watch?v=KGat4xVofQg>

<https://www.youtube.com/watch?v=M1UEnAw2s>

4. ולס להגנת הצומח

השיר הופיע לראשונה בשנת 1966, בביצועה של להקת בנות בשם האחיות שמר. מאוחר יותר הוא התפרסם בביצועה של להקת הנח"ל. תכניו של השיר מתקיימים בשני משוורים: האחד גלוי והאחר סמוי. הבתים של השיר מדברים על סביבה ירוקה ומוגנת, במילים אחרות על אהבת ארץ ישראל. בפזמון מדובר על הצורך בהגנה על בני האדם. נעמי שמר כתבה "החי מעניין אותי בשיר הזה, ולא הצומח. תמיד שיעשע אותי לראות פלקטים של פרחי-בר מוגנים, וליד זה באותו עיתון, כתבה על מעשים מגונים. הקונטרסט הזה בין הנערות הבלתי מוגנות לבין הפרחים המוגנים, היה מאוד בולט וקרא לי להגיב עליו, זהו השיר".

(♩ = 100)

C A7 Dm
KVAR POEL-CHIM NAR-KI-SIM BISHI-MU-BOT HA-TE-VA

G7 C
MAR-VA-DIM NIF-RA-SIM BISHI-FE-LAT HA-CHOF

C A A7 Dm
KA-LA-NIT VE-CHAR-KOM E-LEF GON VA-TSE-VA

G7 C
VE-HA-CHOK SHE-O-MER KAN A-SUI LIK-TOF

Am Em F B B7 Em
RAK A-LAY EIN HA-CHOK MASH-GI-ACH

Gm Dm Gm+6 A Dm
RAK A-LAY BSHI-NO SHO-MER

Bdim Am Dm G C
LU HA-YU LI A-LEY GA-VI-A

Dm G7 C G7 C
AZ HA-YA MA-TSA-VI A-CHER

D.S. al Fine
(AFTER 3rd time)

© המכון לקידום ההוראה, הלמידה והאינטגרציה במערכת החינוך ע"ש פרופ' יהודה אמיר, אוניברסיטת בר-אילן